

Høringsutkast

Tiltaksplan mot tagging

Sammendrag

Tiltaksplan mot tagging er ledd i et arbeid for at Oslo skal ha rene, trygge og trivelige byrom. Tagging er hærverk og visuell forsøpling som kan føre til redusert trivsel og trygghetsfølelse i eget nærmiljø.

En 10-punktstrategi for ”bekjempelse av tagging” ble vedtatt av byrådet i 2003 og omfatter blant annet innføring av nulltoleranse mot tagging og graffiti på kommunens eiendom.

Oslo kommune har siden 2001 hatt innsats mot tagging gjennom Stopp Tagging-kampanjen (STK). Kampanjen driver både forebyggende tiltak blant barn og unge, og administrerer en samkjøpskontrakt om taggefjerning for 6 av kommunens etater og virksomheter. I tillegg koordinerer kampanjen ”Stopp Tagge -ordningen” (STO), en abonnementsordning for private huseiere for å få fjernet tagging på fasade som vender ut mot kommunal vei. I dag kontrolleres og fjernes det tagging innen 48 timer i indre by for etatene som er del av samkjøpskontrakten. Erfaringer viser at rask fjerning fører til at taggingen avtar. Tidsfrist for fjerning av tagging i de sentrumsnære områdene bør derfor være 24 timer.

Ikke alle kommunens etater eller virksomheter er like konsekvente med å fjerne tagging fra eiendommene sine. Heller ikke på statens eiendom eller områder langs skinnegående trafikk fjernes det tagging systematisk. Dagens hovedutfordringer er å koordinere og effektivisere innsatsen både mellom kommunens etater og virksomheter, samt statens bygninger og skinnegående trafikk, slik at tagging på bygg og installasjoner fjernes fortløpende.

Bydelene står i dag fritt til å tillate lokale taggevegger. Denne mulighet bør oppheves og politivedtekt søkes endret slik at taggevegger forbyes.

Det er i tillegg svært mange private gårdeiere som ikke tar ansvar for å fjerne tagging på egne bygg. En løsning kan være å pålegge gårdeiere å fjerne tagging på egne bygg og at kontroller kan foretaes av Trafikketatens betjenter som allerede patruljerer gatene. I tillegg bør STO tilby flere gårdeiere medlemskap i fjerningsordningen gjennom informasjon og hyppigere annonsering.

Oslo kommune fjerner i dag tagging for ca. 80 millioner kroner årlig. For å fjerne all synlig tagging i bydelene uavhengig av eierskap, må det regnes en engangsutgift på minimum 150 millioner kroner til fjerningsarbeid¹.

Sentrum politistasjon har etablert to stillinger høsten 2009 til et eget taggeteam. Dette gir økte muligheter for å etterforske taggesaker. De nye politistillingene kan både føre til at flere saker etterforskes og til flere pågripelser.

Viktige utfordringer i det forebyggende arbeidet mot tagging er å nå en yngre aldersgruppe enn STK gjør i dag. Inntil barna begynner på ungdomsskolen får de i dag ingen målrettet informasjon om tagging og konsekvensene dette fører med seg. Mange tar ikke inn over seg at tagging er straffbart, og at det kan få store økonomiske konsekvenser både for den som

tagger og for de foresatte. Informasjonsarbeid bør starte overfor barna når de er i 8-10 års alderen. Ved å sette likhetstegn mellom å kaste avfall på gata og forsøpling av vegger og bygninger, kan de lettere se problemet og utvikle mer bevisste holdninger mot tagging.

Som et ledd i arbeidet med å utrede tiltak mot tagging har STK opprettet en egen styringsgruppe med underliggende ressursgrupper bestående av representanter fra blant annet forebyggende virksomhet, politiet, Oslo T-banedrift, Utdanningsetaten, Samferdselsetaten, Jernbaneverket, velforeninger, borettslag, Trafikketaten og ruskengeneral. Målet med ressursgruppene er at den skal bidra til dialog og en prosess for å samordne kunnskap om tagging og effektivisere taggefjerning.

1. Bakgrunn

Tagging medfører en belastning på trivsels- og trykghetsfølelsen i mange områder av byen. Dessuten påføres både private, kommunale og statlige aktører betydelige kostnader i forhold til fjerning og sanering. Tagging gir også skader på materiale og bygninger, og i noen tilfeller kan det oppstå behov for grunnleggende renovering av fasader som er blitt ødelagt. Dette fordi man over tid har fjernet tagger på feil måte (f.eks ved overmaling)

Oslo kommune fjerner og forebygger tagging i regi av Stopp Tagging-kampanjen (STK)². STK ble igangsatt i juni 2001, og det ble innledet et samarbeid med politiet. En 10-punktstrategi for ”bekjempelse av tagging” ble senere vedtatt av byrådet i 2003, og omfatter blant annet innføring av nulltoleranse mot tagging og graffiti på kommunens eiendom³.

STK ble fra 2009 utvidet til å gjelde alle bydeler. Kampanjens satsing er delt mellom forebyggende aktiviteter blant barn og unge og administrering av samkjøpskontrakt om taggefjerning for Friluftsetaten, Vann- og avløpsetaten, Eiendoms- og byfornyelsesetaten, Trafikketaten, Hafslund (kun i bydel sentrum) og Samferdselsetaten (som administrerer kampanjen). I tillegg koordinerer kommunen en abonnementsordning for private gårdeiere: ”Stopp Tagging-ordningen” (STO). Dette er et tilbud til private huseiere, boligsameier og borettslag om å få fjernet tagging på fasade som venter ut mot kommunal vei innen 48 timer.

Oslo kommune samarbeider også med andre nordiske byer gjennom et nordisk nettverk for å bekjempe og forebygge tagging. Nordisk graffiti-nettverk har møter en gang i året og består blant annet av representanter for administrasjon, politi og T-banedrift.

Tiltakene som ble iverksatt i henhold til 10-punktsstrategien fra 2003 gav resultater. Over noen år ble det registrert en nedgang i antall tagger på over 40 % i de sentrumsnære områdene. Etter en lang periode med reduksjon i taggeproblemet har imidlertid antall registrerte tagger økt betydelig de siste par årene, spesielt i indre by⁴. Stopp Tagging ordningens erfaringer er at lovlig taggevegger ikke fører til reduksjon av tagging eller at taggerne utelukkende holder seg til en lovlig taggevegg. Registreringene viser at nærområdet til Hausmania og spesielt bydel Grünerløkka er svært utsatt for tagging. De samme signaturene som males i bydelen og i nærområdet til taggeveggen kan også sees andre steder i byen. Taggevegger i en bydel legger til rette for nyrekruttering og kan føre til tagging i andre bydeler. Lovlig graffiti-vegg kan dessuten vanskeliggjøre politiets arbeide i forhold til tagging ved at ungdom som pågripes med taggeutstyr på seg, hevder at de er på vei til/fra Hausmania for å utføre lovlig graffiti.

Denne økningen innebærer en utfordring i forhold til hvordan kommunen skal håndtere problemene med tagging.

Dagens kostnader for fjerning av tagging i Oslo ligger på godt over 100 millioner kroner i året. Oslo kommune alene fjerner tagging for ca. 80 millioner kroner, hvorav ca 40 millioner kroner er benyttet til taggefjerning på Kollektivtransportproduksjon AS (KTP) T-baner, trikker, busser og infrastruktur.

I påfølgende beskrivelse av dagens situasjon legger STK fram noen hovedutfordringer, og løsninger, i arbeidet med å fjerne og forebygge tagging. Beskrivelsen er skrevet på bakgrunn av møter og intervju av medlemmer i "Ressursgruppen om tagging":

2. Dagens situasjon og utfordringer

I arbeidet med å fjerne og forebygge tagging er det en rekke utfordringer som må håndteres:

2.1. Frister for fjerning av tagging

Indre by er i dag svært utsatt for tagging. Spesielt utsatt er bydelene Grünerløkka og Gamle Oslo, men også i mange andre bydeler har antallet registrerte tagger økt. I dag kontrolleres og fjernes tagging innen 48 timer i indre by (i henhold til "taggekontrakten"), mens optimal tidsfrist i de sentrumsnære områdene bør være innen 24 timer.

2.2. Manglende fjerning av tagging på kommunal og privat eiendom

I dag er ikke taggefjerningen i de indre bydelene effektiv nok fordi flere kommunalt eide installasjoner og bygg ikke er med i STK sin "fjerningskontrakt" eller selv foretar rask og effektiv fjerning av tagging på sin eiendom. Det er i tillegg for få private huseiere og næringsdrivende som tar ansvar for å fjerne tagging på egne bygninger i indre by.

2.3. Tagging er hærverk og visuell forøpling

Når tagging ikke fjernes fra bygninger eller installasjoner gir det signaler om at dette er et byområde som ikke er viktig, det prioriteres ikke. STK's erfaringer er at tagging som ikke fjernes raskt vil føre til flere tagger. Hærverk og nedtaggede installasjoner og bygg virker visuelt forøplende. Dette medfører en belastning på trivsels- og trygghetsfølelsen i mange områder av byen og bidrar til annen type forøpling.

2.4. Reparering av skade på fasader

Tagging på bygninger og installasjoner er et omfattende problem blant annet fordi det gir skader på materialet. I årene fremover kan det oppstå behov for grunnleggende renovering av fasader som er blitt ødelagt, fordi man over tid har fjernet tagger på feil måte (f.eks ved overmaling). Gjentatte overmalinger på betong gir store skader over tid.

2.5. Lokale taggevegger

Dagens politikk hvor bydelene står fritt til å tillate taggevegger gir ikke ønskede resultater. Taggevegger i en bydel fører til tagging i andre bydeler.

2.6. Politianmeldelser

I forhold til den store mengden tagging som daglig blir registrert på kommunens bygg og installasjoner og det daglige taggefjerningsarbeidet som foregår på grunn av dette, anmeldes det for få taggesaker til politiet. Det er en viktig signaleffekt at tagging får en konsekvens, og

at reaksjonen fra påtalemyndighetene gis så raskt som mulig etter at saken er ferdig etterforsket. Oslo T-banedrift anmeldte i 2008 ca 3500 taggesaker bare på togsettene. Kun ca 50 av disse sakene førte til dom.

2.7. Forebyggende aktiviteter blant barn og ungdom

Viktige utfordringer i det forebyggende arbeidet er å nå en bredere aldersgruppe enn i dag. Inntil barna begynner i 8. klasse får de i dag ingen målrettet informasjon om tagging og konsekvensene det fører med seg.

3. Ressursgruppe i arbeidet mot tagging

Som et viktig ledd i arbeidet med å utrede tiltak mot tagging og effektivisere taggefjerningen har STK opprettet en egen ressursgruppe bestående av representanter fra blant annet byrådsavdelingen MOS, politietaten, Utdanningsetaten, Trafikketaten, Samferdselsetaten (Stopp Tagging-kampanjen), Oslo T-banedrift, forebyggende virksomhet (SALTO) og bydeler. Ressursgruppen er i startfasen og under utvikling. Nye ressurser og flere bemyndigede personer skal trekkes inn. Ressursgruppen er organisert med en overordnet styringsgruppe og med flere underliggende grupper som rapporterer til styringsgruppen. I tråd med byrådets 10-punktstrategi mot tagging er det et mål å trekke inn representanter fra både stat, kommune og det private næringslivet i ressursgruppen. Målet med ressursgruppen er at den skal bidra til dialog og en prosess for å forebygge tagging, samordne kunnskap og effektivisere taggefjerning.

4. Tiltak mot tagging

Det er bred enighet i ressursgruppen om at taggeproblemet må arbeides med fra flere sider samtidig. Både virkemidler og ressurser må forsterkes i forhold til i dag. Taggingen må forebygges både ved hjelp av kortsiktige og langsiktige tiltak.

Ressursgruppen peker på følgende aktuelle tiltak:

4.1. Anmeldelser og politiets oppfølging av anmeldelser

Anmeldelser er et viktig grunnlag for etterforskning av taggesaker. All tagging skal fotodokumenteres og politianmeldes, også den som skjer på private bygårder. I arbeidet for å forhindre tagging foreslås det økt bruk av vektere og videoovervåking på særlig utsatte steder som T-banestasjoner-/vogner og jernbanestasjoner.

4.2. Bruk av alternative reaksjonsmåter

Det er en viktig signaleffekt at tagging får en konsekvens, og at reaksjonen fra påtalemyndighetene gis så raskt som mulig etter saken er ferdig etterforsket. I samarbeid med politiet og forebyggende virksomhet kan det være hensiktsmessig i større grad å benytte megling i Konfliktråd eller Samfunnsstraff som en alternativ reaksjonsform til fengsel eller bøter som de fleste sakene blir møtt med i dag.

4.3. Tiltak mot omsetting av taggeutstyr

Det bør vurderes restriksjoner og bedre kontroll på omsetting av spraybokser, fordi spraybokser kan knyttes til omfattende skadeverk på bygninger og kollektivmaterie⁵.

4.4. Forbud mot lovlige taggevegger

I dag står bydelene fritt til å tillate lokale taggevegger.

Ovennevnte forhold tilsier at hele Oslo kommune bør ha samme praksis. Taggeveggene må fjernes i hele kommunen. Videre bør man søke å få endret politivedtekt til å forby taggevegger og det må innføre nulltoleranse.

4.5. Påbud om fjerning av tagging

Det bør vurderes om gårdeiere som unnlater å sørge for fjerning av omfattende tagging på fasaden bør bøtelegges. Dette bør gjelde både private, statlige og kommunale bygninger. For gjennomføring av kontroll av fasader, kan det gjøres bruk av Trafikketatens betjenter som patruljerer gatene og som i dag også kontrollerer i forhold til forsøpling. Tagging fotodokumenteres, huseier tilskrives og gies en rimelig frist for å fjerne taggingen.

4.6. Taggetelefon

Melding om tagging på kommunens eiendom bør forenkles ved å etablere et sted å henvende seg. Mange ulike "eiere av problemet" kan føre til at det blir vanskelig å nå fram til rette instans for de som vil melde fra om tagging. Dette fører både til at tagging verken blir meldt eller fjernet og til pulverisering av ansvaret. Ved å innføre ett sted å henvende seg kan fjerning skje raskt og utføres korrekt.

4.7. Forbedringer av Stopp Tagging-ordningen

Kommunens STO har hatt god effekt. I dag ligger antall private abonnenter på ca 550 (fortrinnsvis borettslag og sameier), og det totale antall løpemeter fasade som omfattes av ordningen er ca. 17.000. Med flere abonnenter vil effekten trolig være betydelig bedre – også preventivt. I noen områder er det kun én og annen gård som er med i ordningen. Jo flere gårder i et område som deltar, desto større preventiv effekt.

Både annonsering og medieomtale av STO fører erfaringsmessig til økt pågang av interessenter og abonnenter. Følgende foreslås og vil bli vurdert for å få flere abonnenter til ordningen og dermed mer effektiv fjerning av tagging:

- Hyppigere, bredere og tidvis mer informativ annonsering.
- Eksisterende abonnenter bør gis materiell som gjør det enklere for dem å være ambassadører for ordningen overfor nabogårder.
- Etablering av "Aksjon Taggestopp" i distrikt for distrikt / gate for gate. "Gate-for-gate fokus" for å få flere gårdeiere til å melde seg inn i abonnementsordningen. Målet må være å få samtlige gårder "i gata" til å delta. Dette er spesielt egnet i bydelene i indre by.
- Vurdere muligheten for å kombinere effekten av STO (rask og konsekvent fjerning av tagging) i et bestemt område med økt vakthold, oppmerksomme beboere og politipatruljering (altså økt risiko for å bli oppdaget og straffet). Dette bør også involvere lokalmiljøet, velforeninger, skoler etc.
- Beslutningsprosessen for innmelding i STO bør gjøres enklere for styret/beboerne. Stopp Tagging-sekretariatets erfaring er at det tar lang tid å beslutte innmelding, men at de ansvarlige har stor hast med å få igangsatt fjerningen når beslutningen er tatt.

- Det bør om mulig innføres samme pris for alle bydeler. I dag er det ulike priser i de forskjellige bydelene. For å få flest mulig inn i en fjerningsordning bør det vurderes om ordningen kan subsidieres evt. være gratis det første året.

4.8. Nordisk samarbeid

Utfordringene i forhold til forebygging og fjerning av tagging er relativt like innen de nordiske landene. Vi ønsker derfor å forsterke det eksisterende nordiske nettverkssamarbeidet for å bekjempe og forebygge tagging. Det bør legges opp til at politiets nye taggegruppe også deltar i nettverksarbeidet sammen med representanter for T-banedrift og Stopp Tagging-kampanjen

5. Holdningsskapende tiltak

Som et ledd i forebyggende tiltak overfor ungdom, arrangerer Oslo kommune hver høst Oslo Streetbasket Cup. Da inviteres samtlige 8.klasser til å danne lag og delta på den store finaldagen på Rådhusplassen. I forkant av arrangementet får hver skole besøk av to kjente basketballspillere, som snakker litt om positive aktiviteter kontra tagging.

Oslo kommune har også arrangert filmmanuskonkurransen for byens 9. klassinger. Her var hensikten at elevene skulle jobbe frem sine egne argumenter mot tagging, og ta dem ut som filmmanus. Dette tiltaket skapte mye engasjement og høy deltakelse. Det var også til dels høyt nivå på kvaliteten. Vinnermanuset ble realisert og vist som reklamefilm på Oslokinoene i 2008 og 2009.

5.1. Holdningsskapende arbeid overfor barn i tidlig alder

Inntil barna begynner i 8. klasse får de i dag ingen målrettet informasjon om tagging og konsekvensene det fører med seg. Det er mye å oppnå på å starte informasjonsarbeid overfor barn og ungdom tidligere, gjerne i 8-10 årsalderen. Ved å sette likhetstegn mellom å kaste søppel på gata og forsøpling av vegger og bygninger, kan barna lettere se problemet og utvikle mer bevisste holdninger mot tagging

Konsekvensene av å tagge, må synliggjøres overfor barna/ungdommene og foreldrene deres. Mange tar ikke inn over seg at tagging er straffbart, og at det kan få store økonomiske konsekvenser både for den som tagger og foresatte. Erstatningskravene kan følge ungdommen i mange år, og man kan f.eks nektes innreise til USA osv.

Bydelsrusken på Grünerløkka har svært gode erfaringer med å la skolebarn være med på opprydningsarbeid i bydelen.

Det må legges større vekt på holdningsskapende arbeid og gi målrettet informasjon mot barn og ungdom i grunnskolen og mot eldre ungdom i videregående skole. I samarbeid med Utdanningssetaten bør det kunne utarbeides et pedagogisk undervisningsopplegg der tema er miljø, forsøpling og tagging.

5.2. Lærere og ungdomsarbeidere

Ikke alle lærere er like negative til tagging, og formidler dette til barna/ungdommene. Det må utvikles informasjonsmateriell til lærere og ungdomsarbeidere som de kan bruke i undervisning og informasjonsarbeid om tagging, og som kan gi lærere evt. barne-/ungdomsarbeidere en mulighet for å se at det kan være sammenheng mellom tagging og

annen ungdomskriminalitet. Selv om man er positiv til ”graffitikunst”, bør det være mulig å se at tagging er hærverk.

5.3. Infomateriell til foreldre

Foreldrene er en viktig målgruppe. I følge sosiolog og NOVA-forsker Tormod Øia, som har utført et større forskningsprosjekt om forebygging av barne- og ungdomskriminalitet, har foreldrenes holdninger og meninger stor påvirkningskraft på barna.

Foreldrene må blant annet informeres om at tagging er mer enn rampestreker: Det er straffbart hærverk som påfører samfunnet betydelige skader og utgifter. Deler av taggemiljøet er hardt og preges også av annen type kriminalitet. Blir man straffet for å tagge kan dette få store følger både økonomisk og på andre områder. Langt fra alle foreldre er klar over dette.

5.4. Holdningsskaping og politiets rolle

Hver Osloskole har i dag en skolekontakt i politiet. Politiet oppsøker klassevis 8.klassingene med foreldre, primært for å informere om narkotika. Informasjon om konsekvenser ved å tagge bør inn denne sammenhengen. I tillegg bør informasjonen komme inn på barneskolen.

6. Konklusjon

Dagens kostnader for fjerning av tagging i Oslo ligger på godt over 100 millioner kroner i året. Oslo kommune alene fjerner tagging for ca. 80 millioner kroner.

Dersom man i et tenkt tilfelle skulle fjerne all tagging i bydelene uavhengig av eierskap i tillegg til det daglige / det pågående fjerningsarbeidet, må det i tillegg regnes en engangsutgift på minimum 150 millioner kroner (jf. fotnote 1).

For å redusere dagens tagge utfordringer må Oslo kommune ha en tiltaksplan og en felles strategi mot tagging.

1. Det bør etableres et tettere samarbeid mellom politiets egen nyetablerte taggegruppe, relevante etater og virksomheter innen kommunen og innføres frist for fjerning av tagging innen 24 timer på alle kommunale bygg i indre by.
2. Det må arbeides for å få flere private til å ta ansvar for å fjerne tagging på egne bygg bla. ved at de melder seg inn i STO, og vurderes hvorvidt gårdeiere skal pålegges å fjerne tagging på egne bygg. I tillegg må det investeres i et mer tidsriktig elektronisk og effektivt inn- og anmeldingssystem i STO.
3. Dagens STO må videreføres og videreutvikles. Økt annonsering og medieomtale av fjerningsordningen må brukes for å nå private huseiere. Utvikling av informasjonsmateriell til abonnenter av fjerningsordningen vil gjøre det enklere å være ambassadører for abonnementsordningen.
4. Holdningsskapende aktiviteter må inn i skolen tidligere enn i dag, og det bør utvikles bedre undervisnings- og informasjonsmateriell til bruk i undervisningen og for foreldre, lærere og ungdomsarbeidere.
5. Arbeidet i ressursgruppen om tagging skal videreutvikles for å oppmuntre til tettere samarbeid på tvers av relevante fagmiljø i kommunen. Ressursgruppen skal brukes både i

forhold til å utvikle forebyggende tiltak mot tagging og operasjonelt arbeid i forhold til effektiv fjerning av tagging.

6. Bydelene står i dag fritt til å tillate lokale taggevegger. Denne mulighet bør oppheves og politivedtekt søkes endret slik at taggevegger forbys.

Fotnoter:

¹ Estimater er foretatt av Stopp Tagging-kampanjen på bakgrunn av omfattende fotodokumentering av tagger i bydelene Grünerløkka og Gamle Oslo, samt kontroller av ulike installasjoner etter gjennomkjøringer i alle bydeler.

² se nettside: <http://www.stopptagging.oslo.kommune.no/>

³ Byrådets 10-punktstrategi for bekjempelse av tagging, sak nr. 1752/00),

⁴ statistikk over registrerte tagger 2004-2009. v/ Stopp Tagging-kampanjen

⁵ Notat fra møte i "taggegruppe" ang. tiltak mot tagging og møte med justisminister Storberget 19/12 2008.

Slettet: og

Slettet: M